

1. WPROWADZENIE

Program wspierania rodziny na lata 2013-2015, zwany dalej programem, został opracowany w oparciu o ustawę z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2011r Nr149,poz.887 z późn. zm.),która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2012r. Zgodnie z art. 176 pkt.1w/w ustawy do zadań własnych gminy należy opracowywanie i realizacja trzyletniego gminnego programu wspierania rodziny.

Rodzina w ujęciu socjologicznym jest najważniejszą i podstawową grupą społeczną, na której opiera się całe społeczeństwo. Ma ona zasadniczy wpływ na funkcjonowanie człowieka, kształtowanie jego tożsamości i postaw. Rodzina jako pierwsze i podstawowe środowisko wychowawcze bezpośrednio oddziałuje na osobowość dziecka przekazując mu swój system wartości, tradycje i poglądy, ukierunkowując jego życie. Zaburzone więzi rodzinne wpływają destrukcyjnie na funkcjonowanie człowieka, stanowią podstawowe źródło jego deficytów. Dlatego, jeśli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje, instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań.

Problemy występujące w rodzinie często są złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. Choroba alkoholowa, przemoc w rodzinie, niewydolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, to główne problemy dezorganizujące życie rodzin, którym często towarzyszy również problem ubóstwa, czy długotrwałego bezrobocia. Dlatego rodziny dysfunkcyjne wymagają stałego monitorowania przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, pracowników przychodni medycznych, policji, kuratorów sądowych i przedstawicieli innych instytucji, które mają kontakt z rodziną oraz podejmowania działań na rzecz rodziny w oparciu o sprecyzowany plan działania. W przypadku wystąpienia dysfunkcyjności rodziny, Państwo ma obowiązek zapewnić dziecku specjalną ochronę i pomoc w przezwyciężeniu zaistniałej sytuacji.

Organizując różnorodne formy wsparcia na rzecz rodziny wieloproblemowej, należy doceniać i konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Zamiast zastępować rodzinę w jej funkcji opiekuńczo – wychowawczej, należy ją wspierać i wspomagać tak, aby przywrócić prawidłowe funkcjonowanie. Stąd też, założeniem Programu jest wsparcie rodziny naturalnej już na etapie, kiedy pojawiają się problemy.

Problemem przemocy w rodzinie na terenie Gminy Rędziny zajmuje się Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, którego celem jest integrowanie działań służb i instytucji na rzecz przeciwdziałania przemocy.

W przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania dziecka przez rodzinę powiat organizuje pieczę zastępczą w formie rodzinnej i instytucjonalnej. Do zadań gminy w myśl ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej należy ponoszenie częściowych wydatków związanych z pobytem dziecka w wyżej wskazanych formach pieczy zastępczej.

Należy zauważyć, że wspieranie rodziny, to jednocześnie rozwój i wzmacnianie społeczności lokalnej. Reformy ustroju terytorialnego państwa powodują, że coraz więcej kompetencji przejmują samorządy gmin i powiatów. Dzieje się tak wzorem innych państw Unii Europejskiej, w których służby społeczne funkcjonują jak najbliżej rodziny.

Pomoc Społeczna jako instytucja polityki społecznej państwa ma na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia. W przepisach o pomocy społecznej zawarta jest zasada pomocniczości, która kładzie nacisk na wspieranie a nie bezpośrednie zaspokajanie potrzeb.

Przedkładany Program Wspierania Rodziny na lata 2013 – 2015 stanowi realizację dyspozycji ustawowej i jest spójny ze strategią rozwiązywania problemów społecznych Gminy Rędziny.

I. Podstawą działań ujętych w programie jest:

- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 149, poz. 887 z późn. zm.);;
- Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. nr 180, poz. 1493 z późn. zm.);;
- Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. Nr 70, poz. 473 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 7 września 2007r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. Nr 1, poz. 7 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. Nr 139, poz. 992 z późn. zm.);

Program jest jednocześnie rozwinięciem Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Rędziny na lata 2011-2015. Podstawowym założeniem Programu jest utworzenie systemu wsparcia dzieci i rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, w celu przywrócenia im zdolności do wypełniania tych funkcji, poprzez podejmowanie różnorodnych działań wspierających rodzinę. Działania – głównie o charakterze opiekuńczo-wychowawczym skupiać się będą nie tylko na dziecku, ale także na jego rodzinie, także w przypadkach, gdy dziecko umieszczone zostanie w pieczy zastępczej, a praca z rodziną biologiczną prowadzona będzie w celu odzyskania przez nią funkcji opiekuńczych.

Rodzina stanowi dla dziecka najlepsze naturalne środowisko, w którym otoczone indywidualną opieką ma możliwość zaspokajania swoich potrzeb, dzięki czemu może się prawidłowo rozwijać. Gdy jest funkcjonalna, spełniająca swoje zadania to stanowi dla swoich członków, a przede wszystkim dla dzieci, źródło poczucia własnej wartości i bezpieczeństwa.

Dokonujące się współcześnie przemiany gospodarczo – społeczne często jednak zaburzają dotychczasową stabilność i równowagę socjalną. Tam, gdzie natężenie zagrożeń jest znaczące, rodziny stają w obliczu nawarstwiających się problemów i są bezradne w ich przezwyciężaniu. Uzależnienia, przemoc w rodzinie, niezaradność i brak umiejętności wychowawczych to główne problemy dezorganizujące życie rodzin, którym często towarzyszy również problem ubóstwa, czy długotrwałego bezrobocia.

Opracowanie Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2013-2015 zapewni systemowe w skali gminy podejmowanie działań pomocowych, gwarantując koordynację i nie powielanie zadań, rozwój oraz szybkość interwencji przy jednoczesnym zapewnieniu dobrego przepływu informacji.

II. Diagnoza sytuacji demograficznej i społecznej

Niniejszy Program przygotowano w oparciu o diagnozę problemów i zagrożeń dotyczących rodzin objętych wsparciem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rędzinach oraz danych z urzędu gminy Rędziny.

Tabela nr 1. Stan ludności gminy Rędziny na dzień 31 grudnia 2012 roku.

Diagnoza lokalna dotyczy funkcjonalności rodzin w zakresie pełnienia funkcji opiekuńczo – wychowawczych została dokonana w oparciu o dane z Urzędu Gminy Rędziny(ewidencja ludności),z Ośrodka Pomocy Społecznej. Gmina liczyła 9837mieszkańców, wśród których większość stanowią kobiety.

Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Wiek przedprodukcyjny	Wiek produkcyjny	Wiek poprodukcyjny
9862	5084	4778	1748	6205	1909

Tabela nr 2.

Punktem wyjścia do określenia zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest analiza danych o osobach i rodzinach objętych wsparciem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rędzinach.

Wyszczególnienie	Rok 2012
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	201
Liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych	502
Liczba rodzin korzystających z Funduszu Alimentacyjnego	73
Liczba rodzin korzystających z dodatku mieszkaniowego	38
Liczba dzieci zamieszkujących w Rędzinach 0-17 lat	1768
Liczba osób bezrobotnych – zarejestrowanych w Urzędzie Pracy w tym z prawem do zasiłku	660 94

Tabela nr 3.

Przyczyny i nasilenie trudnych sytuacji życiowych rodzin, pokazuje tabela nr 3.

Występujący problem	Liczba środowisk
Niepełnosprawność	85
Bezrobocie	128
Długotrwała choroba	83
Alkoholizm/ problem alkoholowy	25
Niezaradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego	63
Bezdomność	7

Wśród osób ubiegających się o wsparcie w ramach ustawy o pomocy społecznej, bezrobocie pozostaje jednym z głównych powodów.

W 2012 r. wśród 201 rodzin (w tym 429 osób) korzystających z pomocy społecznej, kwestia bezrobocia dotyczyła 128 rodzin. Inne powody to m.in. niepełnosprawność, niezaradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego, długotrwała choroba, alkoholizm, bezdomność. Liczba osób, którym na podstawie decyzji administracyjnej przyznano świadczenia w ramach zadań zleconych i własnych bez względu na rodzaj, formę i liczbę wyniosła ogółem 201.

III. Czas realizacji programu

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Rędziny został opracowany na lata 2013-2015.

IV. Odbiorcy programu

Odbiorcami Programu są:

- 1) Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych,
- 2) Dzieci i młodzież, którym rodzina nie zapewnia należytej opieki,
- 3) Przedstawiciele instytucji oraz służb pracujących na rzecz dzieci i rodzin.

V. Cele główne i szczegółowe

1.Cel główny programu:

Celem głównym programu jest tworzenie warunków wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w gminie Rędziny.

2.Cele szczegółowe to:

- podejmowanie działań interdyscyplinarnych mających na celu zapobieganie sytuacjom kryzysowym;
- wspieranie rodzin zagrożonych patologią, rodzin dysfunkcyjnych w rozwiązywaniu ich problemów życiowych ;
- konsultacje w Punkcie Konsultacyjnym przy Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rędzinach
- wzmacnianie i wyzwalanie zasobów tkwiących w rodzinach
- współpraca ze szkołami, instytucjami, stowarzyszeniami, organizacjami pozarządowymi na rzecz dziecka i rodziny,
- wzmocnienie roli i funkcji rodziny,
- wsparcie w rozwijaniu umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodziny,
- podejmowanie działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej,
- udzielanie wsparcia rodzinie poprzez asystenta rodziny i pracowników socjalnych

VI. Przewidywane efekty realizacji Programu

Spodziewanym efektem realizacji Programu ma być polepszenie sytuacji dziecka i rodziny, poczucia bezpieczeństwa socjalnego, ograniczenie patologii społecznej, zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka.

VII. Realizator programu:

- Koordynatorem programu jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rędzinach w partnerstwie z :
- Gminną Komisją d.s Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rędzinach,
- Urzędem Gminy w Rędzinach
- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Częstochowie ,
- Policją,
- Punktem Konsultacyjnym przy GKRPA w Rędzinach,
- Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną w Częstochowie,
- Niepublicznym Zakładem Opieki Zdrowotnej w Rędzinach,
- Kuratorami Sądowymi.
- Gminnym Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- Powiatowym Urzędem Pracy w Częstochowie
- Placówkami oświatowymi z terenu Gminy Rędziny:
- szkoły
- przedszkola

VIII. Zadania w zakresie wspierania rodziny:

Lp.	Nazwa zadania	Partnerzy w realizacji zadania
1.	Zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny	Ośrodek Pomocy Społecznej
2.	Umożliwienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego	Ośrodek Pomocy Społecznej
3.	Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczej	Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół Interdyscyplinarny
4.	Finansowanie kosztów pomocy, o której mowa w art. 29 ust.2 Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ponoszonych przez rodziny wspierające	Ośrodek Pomocy Społecznej
5.	Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej	Ośrodek Pomocy Społecznej
6.	Współfinansowanie pobytu dziecka w placówce opiekuńczo - wychowawczej	Ośrodek Pomocy Społecznej

7.	Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinnym domu dziecka	Ośrodek Pomocy Społecznej
8.	Współfinansowanie pobytu dziecka w regionalnej placówce opiekuńczo - terapeutycznej	Ośrodek Pomocy Społecznej
9.	Współfinansowanie pobytu dziecka w interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym	Ośrodek Pomocy Społecznej
10.	Sporządzanie sprawozdań rzeczowo – finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawienia potrzeb związanych z realizacją zadań dla Rady Gminy	Ośrodek Pomocy Społecznej
.		

Z danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie wynika, że do końca 2011 roku w 5

rodzinach zastępczych umieszczono z terenu Gminy Rędziny 11 dzieci.

Dla realizacji zadań zakłada się następujące działania:

1. Wsparcie Interdyscyplinarne. Asystent Rodziny.

Opierając się na założeniach ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej gmina planuje powołać asystenta rodziny. Rola asystenta rodziny zaczyna się już na etapie profilaktyki i polega na aktywnym wspieraniu rodziny. Zadaniem asystenta jest całościowe wspieranie rodzin wychowujących dzieci, zagrożonych różnymi dysfunkcjami. Asystent reaguje na sygnały wskazujące na powstawanie w rodzinie problemów związanych z jej prawidłowym funkcjonowaniem, otrzymywane z różnych źródeł: od pracownika socjalnego, pedagoga szkolnego, z policji, czy też od pielęgniarki środowiskowej. Celem pracy asystenta będzie osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowywanie dzieci.

Praca ta powinna skutkować trafniejszą diagnozą problemów, ustaleniem spójnego planu pomocy oraz uruchamiać mechanizmy współpracy z właściwymi instytucjami i służbami.

2. Poradnictwo specjalistyczne

Praca z rodziną może być prowadzona w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego. Narzędziem wzmocnienia rodziny może być również doradztwo w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego, dbałości o higienę osobistą i otoczenia.

Tam, gdzie jest to potrzebne i możliwe, praca powinna opierać się o kontakt z rodziną.

Poradnictwo powinno dotyczyć sposobów zaspokajania potrzeb dziecka i rozwiązywania problemów wewnątrz rodzinnych. Terapia rodzin powinna być prowadzona z wykorzystaniem najnowszych metod technik terapeutycznych.

Niezwykle ważnym elementem jest również dostęp rodziny do pomocy prawnej, szczególnie w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

3. Partycypacja w kosztach umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej

W przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej albo w rodzinnym domu dziecka gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

1. 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
2. 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
3. 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w rodzinie zastępczej.

IX. Źródła finansowania programu:

1. Środki własne gminy,
2. Dotacje z budżetu państwa,
3. Środki pozabudżetowe.

X. Monitoring

Koordynatorem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2013-2015 jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rędzinach. Monitorowanie i ewaluacja odbywać się będą poprzez przedkładanie przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rędzinach każdego roku Radzie Gminy w Rędzinach sprawozdań z realizacji Programu.